خبرها

هزینه زیاد قوانین امنیتی فرودگاه‌ها برای نوازندگان

بی‌بی‌سی: اتحادیه نوازندگان بریتانیا می‌گوید تدابیر سختگیرانه امنیتی در فرودگاه‌های بریتانیا تاثیر مخربی بر نوازندگان گذاشته است. بر همین اساس اعضای این اتحادیه به خاطر آن که نمی‌توانند آلات موسیقی را به عنوان بار دستی همراه خود به داخل هواپیما ببرند، «مبالغ قابل توجهی از درآمدشان» را از دست می‌دهند. اتحادیه نوازندگان به بی‌بی‌سی گفته است که بسیاری از آلات موسیقی بیش از آن شکننده‌اند که بتوان آنها را به بار هواپیما داد. با این حال وزارت حمل و نقل بریتانیا می‌گوید تدابیر امنیتی «تا زمانی که لازم باشند اجرا خواهند شد». بر اساس قوانین مسافران تنها مجاز به حمل یک بار دستی به داخل هواپیما هستند که نباید بزرگ‌تر از ساک رایانه‌های قابل حمل باشد. به گفته سخنگوی وزارت حمل و نقل، آلات و ادوات موسیقی تا زمانی که شدت تدابیر امنیتی کاهش نیافته باید به قسمت بار هواپیماها داده شوند. مارک رامیرز و اولیویا حاجیوف نوازندگان ویولن که با هم برنامه اجرا می‌کنند به بی‌بی‌سی گفته‌اند بعد از اجرای برنامه‌شان در اروپا احتمالاً مجبور خواهند شد بدون ویولن‌هایشان به آمریکا بازگردند. حاجیوف می‌گوید: «ویولن‌های ما بسیار قیمتی و حساس‌اند» و «امکان ندارد ما یا هیچ نوازنده جدی دیگری حاضر شود آنها را به بار هواپیما دهد.» تلاش‌های اتحادیه برای مذاکره پیرامون قوانین سختگیرانه به دلیل تعطیلات تابستانی پارلمان به کندی پیش می‌رود. شرکت‌های هواپیمایی که بی‌بی‌سی با آنها تماس گرفته بر لزوم رعایت مقررات وزارت حمل و نقل تاکید کرده‌اند.

کنسرت سازهای کوبه‌ای در تالار اندیشه

مهر: گروه موسیقی «دبدبه» روزهای ۱۶ و ۱۷ شهریور در تالار اندیشه به اجرای چند قطعه موسیقی می‌پردازد. یکی از اعضای گروه «دبدبه» با اعلام این خبر افزود: گروه ۳۵ نفره دبدبه بیش از ۲۷ نوازنده سازهای کوبه‌ای دارد و در حقیقت به نوعی گروه سازهای کوبه‌ای محسوب می‌شود. رضا فرمانی درخصوص نقش ریتم و ملودی در آثار گروه «دبدبه» گفت: آنچه برای ما در اجرای موسیقی مهم است، تنظیم آثار است و در این مسیر سعی ما بر آن بوده است که ضمن حفظ اصالت‌های ریتمیک به یک نظام نو در ریتم برسیم. این نوازنده سازهای کوبه‌ای درباره تشکیل ارکسترهای کوبه‌ای و آسیب‌هایی که متوجه آنان است، خاطرنشان کرد: از تشکیل ارکسترهای کوبه‌ای خیلی خوشحالم. فقط امیدوارم اصالت‌های ریتمیک و دقت در تنظیم را از یاد نبرند. زلزله، کویر، افسون، راز خمار، بی‌همگان، مرده بدم و دو قطعه محلی آثاری هستند که در این کنسرت اجرا می‌شوند.

پخش اپرای «مانی و مانا» از تلویزیون

ایسنا: اپرای «مانی و مانا» ساخته حسین دهلوی که به مناسبت سال جهانی کودک (۱۹۷۹) ساخته شده است به مناسبت روز جهانی کودک از تلویزیون پخش خواهد شد. اپرای «مانی و مانا» شامل ۵۰۰ صفحه نت است که در صورت تکمیل در شش ماه آینده به صورت کتاب نیز منتشر خواهد شد. حسین دهلوی درباره اجرای این اپرا گفت: در زمان دولت قبلی مجوز اجرای آن را «آقای خاتمی» رئیس جمهوری سابق، صادر کردند ولی متاسفانه تاکنون این امر میسر نشده است و احتمالاً یکی از دلایل آن استفاده از صدای زن در این اپراست. دهلوی افزود: ممکن است ۷۵ دقیقه از اپرای «مانی و مانا» به مناسبت روز جهانی کودک در نیمه مهر ماه امسال به صورت چندقسمتی از تلویزیون پخش شود. حسین دهلوی برنده کتاب سال ۱۳۷۹ به عنوان پیوند شعر و موسیقی در نمایشگاه فرانکفورت هم حاضر بوده. این کتاب هم‌اکنون در دانشگاه‌ها موسیقی کشور تدریس می‌شود.

افزایش فروش گیتار در انگلستان

ایسنا: فروش گیتارها در انگلستان برای نخستین بار از ۱۰۰ میلیون پوند هم فزونی یافت که نشان از احیای موسیقی راک در این کشور است. در سال ۲۰۰۵ حدود یک میلیون گیتار در این کشور فروخته شد که نسبت به ۲۰۰۴ حدود ۲۰۰ هزار گیتار افزایش داشت و نسبت به سال ۱۹۹۹ دو برابر شده بود. انجمن موسیقی که این آمارها را ارائه کرده در این باره گفت: در حال حاضر گیتارها از ارزش بالاتری برخوردار شده‌اند. محبوبیت گیتار در انگلستان به وضوح رو به فزونی است. در ضمن در سال ۲۰۰۵ در مجموع ۴۷۰ هزار گیتار باس و برقی و ۵۲۰ هزار گیتار آکوستیک به فروش رسید. انجمن موسیقی همچنین گفت: در حالی که فروش گیتارها با ۱۱ درصد افزایش مواجه بوده است، قیمت گیتارها واقعاً کاهش یافته و علت آن هم واردات گیتارهای ارزان چینی است. در مجموع ۵۰ درصد آهنگسازان مرد بریتانیا گیتار می‌نوازند، در حالی که در کل چهار میلیون نفر نوازنده گیتار در انگلستان وجود دارد. فروش این گیتارها مصادف است با احیای موسیقی راک گیتاری طی سال‌های اخیر که با آلبوم‌های گروه‌هایی همچون کلدپلی، فرانتز فردینان و کیسر چیفس حاصل شده است که همگی فروش بسیار خوبی داشته و جوایز متعددی گرفته‌اند.

ضرب سکه به افتخار باب مارلی

ایلنا: بانک جامائیکا، هزار سکه طلا و نقره را به افتخار «باب مارلی» با عکس و نام وی ضرب کرد. این سکه‌ها که مدل‌های ویژه این هنرمند موسیقی را به تصویر کشیده است، به قیمت ۱۰۰ دلار فروخته می‌شود. این سکه‌ها که توسط ضرابخانه رویال بریتانیا ساخته شده، به مناسبت شصتمین سالگرد تولد «مارلی» در سال ۲۰۰۵ ضرب شد، اما به تازگی منتشر شده است. «ژاکلین مورگان»، سخنگوی بانک گفت: تا به حال سودهای چندی از این پروژه دریافت کرده‌ایم. وی همچنین افزود: تمامی این سکه‌ها به فروش رسیده‌اند. البته هیچ توضیحی در مورد تاخیر در انتشار این سکه‌ها ارائه نشده است. یادآور می‌شود که این دومین باری است که جامائیکا سکه‌های «باب مارلی» را در کشورش منتشر می‌کند. «مارلی» که سال ۱۹۸۱ بر اثر سرطان درگذشت از برجسته‌ترین و تاثیرگذارترین چهره‌های موسیقی بود و بحق مشهورترین فرد در تاریخ جامائیکا به شمار می‌رود. وی در دهه ۱۹۷۰ به شهرت رسید و ترانه‌هایی همچون «نه زن نه فریاد» و «من به پلیس شلیک کردم» وی را به شهرت رساندند. فوریه امسال نیز اعلام شد که خانه وی در جامائیکا، ۲۵ سال پس از مرگش به بنای ملی تبدیل می‌شود.

گزارشی درباره فعالیت‌های مهرداد پاکباز

گفت‌وگویی با زبان گیتار و عود

ساناز قاضی‌زاده

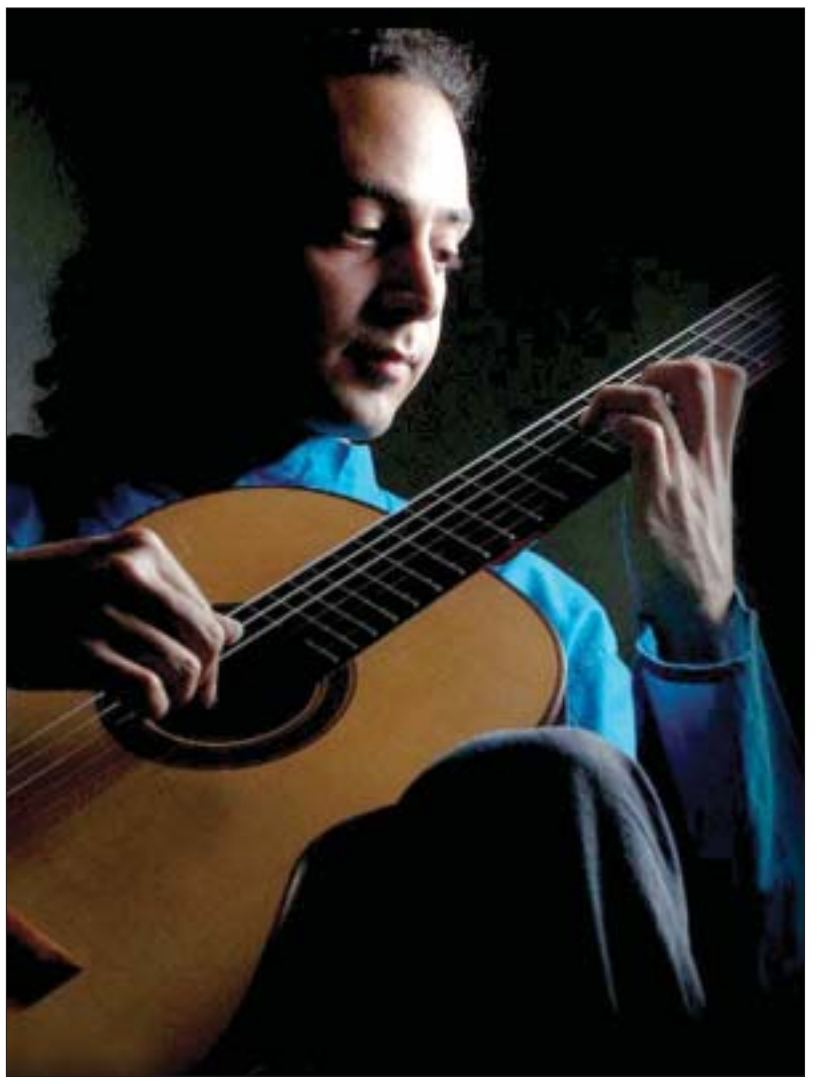

اولین جمعه شهریور، کاخ نیاوران تهران میزبان حدود ۳۰۰ تماشاگر بود تا «مهرداد پاکباز» یکی از معدود کنسرت‌های کلاسیک گیتار را با تمی ایرانی برای آنها برگزار کند. بخش اول این کنسرت یک ساعته محدود شد به قطعات قدیمی و کلاسیک که با وجود اینکه برای سازی دیگر تنظیم شده بودند با ساز گیتار نواخته شدند.

پاکباز این قطعات را به صورت گاهشمار از قرن ۱۶ تا ۱۹ نواخت. «تانگو در اسکای» اثر رولاند دیه‌نز (۱۹۵۵)، «اشک ریزان» جان داولند (۱۶۲۶- ۱۵۶۳)، «پرلود و فوگ» از سوئیت شماره ۹۷۷ یوهان سباستین باخ (۱۷۵۰- ۱۶۸۵)، «آلگرو- ریسولوتو»، «سونات نیکولو پاگنینی» (۱۸۴۰- ۱۷۸۲) و «سوناتا» اوپوس ۶۱ در سه موومان اثر خواکین تورینا (۱۹۴۲- ۱۸۸۲) آثار بخش اول این کنسرت بودند که ساعت ۸/۵ شب آغاز شده بود.

هنگام آنتراکت ۹ ردیف از صندلی‌هایی که مقابل در ورودی کاخ اصلی چیده شده بود خالی شد و تماشاگران در حیاط موزه نیاوران به بحث و گفت‌وگو درباره این آثار پرداختند. تماشاگرانی که هر یک خود هنرمندانی از حوزه تجسمی و موسیقی بودند.

بخش دوم را پاکباز نیم ساعت بعد آغاز کرد با این تفاوت که هفت قطعه بعدی از آثار خود او بود.

او قطعه «خراسان» را به حسین علیزاده تقدیم کرده بود. می‌گوید هنگامی که این قطعه را که بخشی از آن شامل بداهه‌نوازی می‌شد، می‌نواخت، خوشحال بود که «حسین علیزاده» را که روزگاری استادش بوده در میان تماشاگران دیده است: «حضور ایشان روحیه تازه‌ای به من داد تا بتوانم بداهه‌نوازی را با احساسی قوی‌تر اجرا کنم.»

پاکباز طرح اولیه خراسان را در سال ۱۳۷۰ یعنی زمانی که هنوز برای تحصیل به کالج ترینیتی لندن نرفته بود، ساخته است. پاکباز طی سال‌های ۱۳۷۴ و ۱۳۷۵ در امتحانات کالج ترینیتی لندن شرکت کرد و در سال ۱۳۷۶ جهت تکمیل تحصیلات عالی عازم اتریش شد و در رشته اجرای گیتار و تدریس نوازندگی به ادامه تحصیل پرداخت. قطعه خراسان اولین قطعه‌ای است که پاکباز ساخته و به خاطر تنظیم مجدد در دوره‌های بعد سیر تحولی دانش او را نشان می‌دهد. پاکباز در سال ۱۳۸۴ مدرک فوق لیسانس رشته‌های نوازندگی و موسیقی را دریافت کرد. او آثار کلاسیک را به خاطر این نواخته تا علایق کسانی را که قرار بوده در مسترکلاس‌هایش شرکت کنند بسنجد و او که اکنون دانشجوی دکتری است می‌گوید: «می‌دانستم اگر قطعات کلاسیک را اجرا کنم باید انتقاد بیشتری را بپذیرم اما شناخت علایق جوانانی که قرار بود در کلاس‌ها شرکت کنند برایم مهم بود. از سوی دیگر به خاطر تمریناتی که برای آمادگی در دریافت دیپلم و تدریس موسیقی کلاسیک در اروپا داشتم بخش اول را به آهنگ‌های کلاسیک اختصاص دادم.»

وقتی پاکباز قطعه‌های ۵دقیقه‌ای را می‌نواخت، همواره مورد تشویق قرار گرفت. خراسان، پرواز، چهارمضراب و کردی. وقتی نوبت به سماعی رسید صدای دست‌ها بالا رفت. با هفت ضربی اوج گرفت و وقتی سامبا را نواخت همه برخاستند. پاکباز خارج شد تشویقشان تا دو دقیقه ادامه یافت. وقتی پاکباز بازگشت گفت: «کاری را از کسی اجرا می‌کنم که خیلی دوستش دارم. فکر می‌کنم لازم به معرفی نباشد چون همه شما می‌شناسیدش.» و «یک انگلیسی در نیویورک» استینگ را نواخت. هنگام نواختن این اثر بسیاری از تماشاگران با خجالت و سری کج از هم می‌پرسیدند: «مال کیه؟»

می‌گوید که اگر قرار باشد آلبومی را منتشر کند ترجیح می‌دهد قطعات آن ایرانی و از کارنامه هنری خودش باشند و قرار است آلبوم «گفت‌وگو» را با همین دیدگاه تا مهرماه به بازار هنری عرضه کند. یازده قطعه از آثار پاکباز از چندی پیش برای عرضه در حال ضبط است البته این آثار در خارج از کشور ضبط شده ولی او ترجیح داده بار دیگر آثار را در تهران نیز ضبط کند تا صدابرداری، تدوین و نظارت آن را «رضا اصغرزاده»، عکاسی و گرافیک جلد آلبوم را «علی بوستان»، نظارت آن را «رامین صدیقی» و انتشار آن را نشر هرمس داشته باشند.

تنها کسی که پاکباز را در نوازندگی یکی از قطعات یعنی قطعه گفت‌وگو همراهی کرد، «حسین حمیدی» «نوازنده ساز بالابان است. پاکباز می‌گوید که این قطعات ایرانی است اما قصد او از ایرانی بودن هارمونیزه کردن ملودی ایرانی نیست یعنی لازم نیست قطعه‌ای را که همه با تار می‌نوازند با گیتار نواخت تا آن را ایرانی بدانیم. «حتی برخی از قطعات تنها انعکاسی از موسیقی محلی و مقامی ایران است.» مشخصه آثار پاکباز زمان ۵دقیقه‌ای و در عین حال بداهه‌نوازی آثار است: ساختن آنها کمپوزیسیون حساب شده‌ای دارد حتی مشخص است که تکرار برخی بخش‌ها چند مرتبه باید باشد و این آثار از آن دست موسیقی تلفیقی رایج نیست که بتوان بداهه‌نوازی را در آن طول داد. هر قطعه یک مقدمه، پرداخت و افتتاحیه مشخص دارد و او تنها در بخش پرداخت بداهه‌نوازی می‌کند این آثار ۵دقیقه‌ای به خاطر ۵دقیقه‌ای بودن به اشتباه «مینیاتوری» نام گرفته‌اند.

ایده گفت‌وگو که ۷ قطعه از آثار کنسرت نیز در آن ارائه می‌شود، در همکاری با حسین حمیدی نوازنده بالابان به ذهن این دو خطور کرده است.

در این آلبوم گیتار به‌عنوان ساز همراه غربی انتخاب شده است و عود و بالابان کاملاً ایرانی است.

پاکباز تصمیم دارد در آینده کنسرت گیتار را در شهرهای دیگر کشور نیز تجربه کند چرا که توجه جوانان به گیتار او را به سفر به شهرهای دیگر راغب کرده است.

هر ساعت یک کنسرت

نگاهی به فعالیت‌های موسسه پژوهش‌های تطبیقی آکوستیک، موسیقی

ترجمه: علیرضا امیرحاجبی

پاریس، سال ۱۹۶۹ زمان اتمام بزرگترین پروژه فرهنگی هنری فرانسه: «مرکز ملی هنر و فرهنگ ژرژ پمپیدو» اثری تا آن زمان منحصر به فرد که به وسیله دو تن از معماران جوان اروپایی یعنی رنزو پیانو و ریچارد راجرز طراحی و ساخته شد. مرکز ژرژ پمپیدو واجد خصوصیاتی کاملاً استثنایی است. کانونی چند منظوره که شامل موزه ملی هنرهای مدرن، مرکز طراحی صنعتی، اداره توسعه فرهنگی و دو ارگان مهم دیگر یعنی کتابخانه عمومی مرجع و موسسه پژوهش‌های تطبیقی آکوستیک/ موسیقی (IRCAM) است. ژرژ پمپیدو رئیس جمهوری وقت فرانسه پس از بنیانگذاری موسسه پژوهش‌های تطبیقی، مدیریت آن را به پیر بولز آهنگساز و مولف پیشروی فرانسوی سپرد. اندیشه ابتدایی بولز در موسسه، گسترش پژوهش در زمینه منابع نوین صوتی، آموزش آزاد و کمک به شکوفایی نسل جوان آهنگساز بود.

با اینکه اصول فکری بولز در زمینه موسیقی بسیار غیرمنعطف و بنیادمحور به‌نظر می‌رسید اما او توانست با بهره‌گیری از مشاورین و آهنگسازان خط واحد فکری خود را منعطف‌تر ساخته و کاربری موسسه و حیطه‌های فعالیت کارگروه‌های تخصصی را افزایش دهد.

دوران مدیریت بولز دوران رویدادهای بزرگ موسیقی در موسسه بود. کنسرت‌های آهنگسازانی چون لوئیجی نونو، لیگتی، تریستان موری و ژرارگریسی، زایش موسیقی اسپکترال، کشف منابع جدید صوتی، پژوهش و طراحی روش‌های نوین آموزش، نگاه بنیادین به اجرا (Performance) پیوند دو مقوله علم و موسیقی و تاسیس آنسامبل‌های پیشرفته‌ای چون «Intercontemporain» از مهمترین رخدادهای آن زمان است. تمامی این جهش‌ها، موسسه تحت سرپرستی بولز را تبدیل به یکی از مهمترین کانون‌های پژوهشی- آموزشی در سطح جهان کرد و هنوز هم این مرکز برای بسیاری از هنرمندان و دانش‌پژوهان نمونه اتوپیای هنری در جهان مدرن است. از دهه ۸۰ و با ورود نرم‌افزارهای رایانه‌ای به جهان موسیقی همکاری موسسه با نهادهای آکادمیک در زمینه طراحی برنامه‌های سایبر آکوستیک و سایبرسونیک شدت بیشتری گرفت. در این دهه بیش از ۵۰ پروژه مشترک بین موسسه و نهادهایی چون وزارت علوم، ارتباطات و مخابرات (Telecom) و آژانس‌های فعال در زمینه زیست صوتی، پژوهش‌های شهری، ادیوسفر و کانون‌های آموزشی به انجام رسیده است.

در ۱۹۹۲ و با ورود نگرش‌های غیرمحافظه‌کارانه لوران بایل به حوزه مدیریتی موسسه، همکاری بیشتری بین این نهاد با سایر نهادها به‌خصوص در زمینه کنسرت و کارگاه‌های اجرایی آغاز شد. تاسیس فستیوال آگورا (Agora) یکی از دستاوردهای این دوره از فعالیت‌های موسسه قلمداد می‌شود. مدیریت جدید با درک موقعیت و اهمیت شبکه وب مرحله قابل پیش‌بینی و نوینی از آموزش و پژوهش را آغاز کرد. روال و چشم‌اندازهای موسسه تا به امروز به جز در چند مورد تغییر چندانی نکرده است.

■ گسترش - پژوهش

موسسه تحت سرپرستی بولز با وجود آوردن کادرهای متخصص، پذیرای روش‌های گوناگون علمی جهت تاثیرگذاری بر موسیقی مدرن شد. فیزیک آکوستیک، فیزیک مکانیک، دانش رایانه‌ای و روانشناسی از جمله علومی بوده و هستند که در ترکیبی ویژه و فعال با موسیقی مرز بین عقل کاربردی و الهامات هنری را به‌طور نسبی از میان برداشتند. فعالیت‌ها و چشم‌انداز سالانه بخش پژوهش به‌وسیله کارگروه‌های تخصصی طراحی و به تیم‌های اجرایی واگذار می‌شود. هر تیم مسئولیت اجرایی کردن طرح‌ها و تطبیق آنها با روش‌های علمی را در راستای اهداف و اصول موسسه برعهده می‌گیرد. پژوهش در زمینه تولید برنامه‌های رایانه‌ای تجزیه و تحلیل تزهای پیشنهاد شده از وظایف این بخش است. گروه پژوهشی شامل بیش از ۸۰ پژوهشگر و آهنگساز، زیر نظر مسئول گروه فعالیت‌های تحقیقی ارسالی به موسسه را مورد مطالعه قرار می‌دهند.

الف- تیم آکوستیک و ادوات پردازش صوت

بخش فعالیت‌های آکوستیک به بررسی و طراحی رفتارهای صوتی- محیطی و ادوات تولیدکننده صوت یا همان منابع تولید صدا می‌پردازد.

ترسیم عوامل نوسانی، لرزشی، پخش و انتشار صوت، طراحی سیستم‌های مد پردازش‌گر، طراحی و نمایش پتانسیل و وضعیت صدادهی ادوات نوین صوتی از جمله فعالیت‌های تیم آکوستیک هستند. یکی از پروژه‌های همیشگی این بخش آزمایش و مونیتورینگ پخش صوت در فضا، طراحی محیط‌های صوتی براساس پارامترهای طراحی شده، ارائه گزارش از آزمایشات در اتاق آکوستیک طراحی اودیوسفر و همکاری با پروژه‌های معماری است. مطالعه نوع انتشار و انتقال صوت در محیط‌های باز و بسته با بهره‌گیری از سیستم‌های فضاسازی مجازی از جمله فعالیت‌های این تیم است. شبیه‌سازی آکوستیک یکی از مهمترین روش‌ها در آهنگسازی معاصر به حساب می‌آید. با شبیه‌سازی، آهنگساز می‌تواند بهترین روش چیدمان محیطی، ترکیب‌بندی و مکان‌نگاری منابع صوتی را در کنسرت‌ها و پروژه‌های چند رسانه‌ای به‌دست آورد. اتاق آکوستیک و شبیه‌سازی اودیوسفر در زمینه‌های دیگر نیز کاربردهای فراوانی دارد. پژوهشگران آلودگی صوتی، صنایع اتومبیل‌سازی، رسانه‌های دیداری، شنیداری، علوم ارتباطات و مخابرات نیز از این بخش استفاده می‌کنند. در ۱۹۹۹ به سفارش وزارت فرهنگ، موسسه با تاسیس تیم تحقیقاتی طراحی صوتی یک پروژه جدید و طولانی‌مدت را در زمینه طراحی صوتی- محیطی و چیدمان در فضاهای عمومی آغاز کرد.

ب- تیم آنالیز

این کارگروه با گسترش پژوهش در زمینه پردازش اصوات، تجزیه و تحلیل و روش‌های وابسته به آن به صورت‌بندی، فهرست‌نگاری نتایج شبیه‌سازی‌ها، تهیه گزارش از آزمایشات منابع صوتی و کنترل سیستم به گروه‌های دیگر یاری می‌رساند.

ج- واحد رایانه

این تیم، کارگروه ویژه‌ای است که به تصویرسازی ساختارهای صوتی و موسیقایی پرداخته تا بدین وسیله مطالعه در زمینه طراحی صوت و ارتباط بین ماده و موسیقی به نحوی شکل‌پذیر و قابل مشاهده در دسترس آهنگسازان قرار گیرد. تیم با محاسبه و تصویرسازی ساختارهای صوتی- موسیقایی در پروژه‌ای جدید به طراحی نرم‌افزارهای زبانی برای اجرا و آموزش می‌پردازد این برنامه‌ها هر سه‌ماه یک‌بار کامل‌تر می‌شود و در کارگاه‌های آموزشی موسسه مورد استفاده قرار می‌گیرد.

د- تیم پژوهش‌های تطبیقی

این کارگروه فعالیت‌های خود را بر ارتباط موسیقی / آکوستیک با سایر علوم انسانی معطوف ساخته است. ارگونومی، روانشناسی، محیط‌زیست و علوم رسانه‌ای- خبری از جمله علومی هستند که در ارتباط با آکوستیک مورد پژوهش قرار می‌گیرند. تیم پژوهش‌های تطبیقی فعالیت‌های خود را در سه زمینه پیگیری می‌کند: پذیرش تزهای تطبیقی، ترکیب و ساخت و پس از آن اجرا.

■ آموزش

واحد آموزش موسسه در نوع خود و به واسطه نحوه و روش‌های آموزشی کم‌نظیر است. ایده‌های آموزشی بولز در زمینه تربیت نخبگان نه در کلاس‌های دانشگاهی و کنسرواتوارها بلکه در کارگاه‌های آموزشی، دوره‌های اجرا و در یک کلام در یک محیط باز به ظهور می‌رسید. با اینکه خود وی یک آکادمیسین نخبه بود اما راه ورود به جهان صوتی ایده‌ال را در تفکرات رسمی جست‌وجو نکرد. ایده‌های آموزشی وی بیشتر در پیدا کردن روش‌هایی برای عینیت‌بخشی، ایجاد حس مشارکت، پرورش ذهن‌های خلاق در زمینه پژوهش، آفرینش و امور اجرایی (نوازندگی) بود. در بسیاری از کارگاه‌های آموزشی چه در دوران مدیریت بولز چه بعد از آن سطح دانشجویان نه به وسیله آزمون‌ها بلکه به وسیله نظارت در حین یادگیری تعیین می‌شود. یکی از مهمترین اهداف و چشم‌اندازهای موسسه ایجاد مشارکت گروهی هنرجویان در پژوهش و آموزش روش‌های پژوهش و آنالیز گروهی مباحث تدریسی است. تشکیل آنسامبل‌های موقت آموزشی برای آنالیز قطعات، درس گفتارهای آزاد و متداوم، ارائه الگوهای جدید آموزشی دلالت بر گستردگی حیطه‌های آموزشی موسسه دارد. هر ساله تعدادی از آهنگسازان جوان با ثبت‌نام در برنامه‌های آزاد و کارگاه‌های آهنگسازی، الکتروآکوستیک، اودیوسفر، اصوات محیطی و نوازندگی شرکت می‌کنند. دوره‌هایی چون آموزش برنامه‌نویسی با گرایش صوت‌شناسی و موسیقی، طراحی صدا در راستای استفاده در آثار چندرسانه‌ای، مهندسی و مدیریت پروژه‌های موسیقایی و صوتی در جدول آموزشی موسسه قرار دارد. یکی از پروژه‌هایی که حدود هفت سال از اجرای آن می‌گذرد برنامه «از دبستان تا دانشگاه» است. این برنامه کمک آموزشی هرساله تعداد زیادی از دانش‌آموزان و دانشجویان را تحت پوشش خود قرار می‌دهد. گروه آموزشی موسسه با طراحی دوره‌های فوق برنامه اکثر گروه‌های سنی را با فعالیت‌های صوتی- موسیقایی موسسه آشنا و مقدماتی را به‌عنوان مطالب پایه در اختیار آنان قرار می‌دهد. برنامه آموزشی «ATIAM» یکی از مهمترین برنامه‌های موسسه در زمینه مطالعات آکوستیک است که در دو سطح عالی و فوق عالی تدریس می‌شود. این برنامه با مشارکت دانشگاه پاریس شش (UPMC) وزارت ارتباطات و موسسه پژوهش‌های تطبیقی در جهت پذیرش و آموزش آهنگسازان و محققانی است که نیازمند فراگیری اصول علمی فیزیک آکوستیک در جهت ساخت آثار موسیقایی هستند. گروه تدریس پاریس شش طراحی و اجرای این دوره‌ها را برعهده دارد. کارگاه‌های اجرایی با نام «یک ساعت، یک کنسرت» از دیگر برنامه‌های بخش آموزش موسسه است.

پیر بولز

■ فعالیت‌های چند رسانه‌ای

سال ۱۹۹۵ آغاز نگرش‌های تلفیقی و ارائه آثار چندرسانه‌ای در موسسه بود. نگرش‌هایی که در پی ایجاد فضایی برای بازتعریف تناسب بین موسیقی و سایر رسانه‌ها، به‌خصوص هنرهای بصری (Visual) است. پروژه‌های تلفیقی این موسسه اکثراً به صورت مشارکتی و چند جانبه تولید و اجرا می‌شود. اولین مجموعه از آثار چندرسانه‌ای موسسه، پروژه «مسنجر- آلکس» و «تونلی زیر آتلانتیک» بود. پروژه مسنجر به مدت هفت‌ماه در نمایشگاه Cine Cite به نمایش درآمد. این برنامه حاصل کارگروهی «Cinqueiem Agence» و تیم‌های چندمنظوره موسسه بود. ترکیبی سمعی و بصری با تاثیرات چند جانبه که رابطه‌ای را بین یک چهره گرافیکی- مجازی و بیننده برقرار می‌کرد. تکنیک‌های گرافیکی این پروژه به وسیله «Medialab» و ایستگاه موسیقی موسسه پژوهش‌های تطبیقی طراحی و اجرا شد. این پروژه اولین اجرا از ایده پردازش صدا، آوای انسانی و تصویر در جهت ارتباط مستقیم با مخاطب است که با عملکردی براساس مکان‌نگاری و موقعیت‌سنجی مخاطب به وسیله حس‌گرهای اپتیکال و واکنش تصویری - صوتی چهره مجازی صورت می‌پذیرد. همان‌طور که اشاره شد ترکیب، فضای صوتی و چیدمان منبع صدا براساس حرکات بازدیدکننده تنظیم و پخش می‌شود. پارامترها، سطح و کیفیت توانالیته، نوع انتشار صوتی به وسیله مخاطب کنترل شده است. ساخت اصوات در استودیوی موسسه صورت پذیرفته و پس از اصلاحات مورد نظر به چیدمان تصویری اضافه شده. پروژه مسنجر با ایجاد فضایی شبیه‌سازی شده سعی در ترکیب، تشدید و کنترل اصوات به شکلی همزمان داشت. اگر مخاطب بی‌حرکت می‌ایستاد سکانس صوتی به طنین پرکاشن فلزی تبدیل می‌شد. حرکت مخاطب باعث ایجاد صدای پردازش شده جزر و مد دریا می‌شد. در موسسه پژوهش‌های تطبیقی سالانه بین چهار تا شش پروژه چندرسانه‌ای به اجرا گذاشته می‌شود.

■■■

با گذشت حدود ۴۰ سال از تاسیس IRCAM این کانون علمی- هنری توانسته است ایده‌های پی‌یر بولز، تریستان موری، جوشوا فاینبرگ و ژرار گریسی در زمینه گسترش منابع صوتی و پژوهش‌های کاربردی و خلاقیت آکوستیک را حفظ کند. این موسسه یکی از مصادیق بارز و نشان‌دهنده عمق ضرورت و نیاز هنر به پژوهش و ارتباطات میان‌موضوعی است. موسسه پژوهش‌های تطبیقی و سایر نهادهای پژوهشی نه براساس ایده‌های «دستوری شده‌ای» چون جنبش نرم‌افزاری، نهضت تولید علم و کرسی‌های نظریه‌پردازی به فعالیت‌های خود ادامه می‌دهد و نه براساس کلام‌پردازی‌های هیجانی و خودشیفته‌وار ایدئولوژیک زمینه و بستر پژوهش‌های کاربردی و پایدار لیبرالیسم فرهنگی، انسان‌محوری و دموکراسی است. هیچ جامعه‌ای بدون درک و رسیدن به این مفاهیم قادر به گسترش پژوهش و کاربردی کردن آن به شکلی پایدار نخواهد بود.

ریتم

فرهاد ستاره نبود

اشکان خواجه‌نوری

به مانند پیکری از سنگ
نقش تدبیر او نمایان بود. . . (لورکا)

نزدیک یک دهه پس از انقلاب، روزهایی که فرهاد بالاخره توانسته بود سکوت اجباری‌اش را بشکند و نامش دوباره سر زبان‌ها افتاده بود، دختر جوانی به فرهاد دل باخته و نامه عاشقانه‌ای برای فرهاد که هرگز ندیده بودش نوشته بود.

نام دختر جوان نسرین بود. نسرین از عشق نوشته بود، از اینکه زندگی‌اش را وقف فرهاد می‌کند و چه نقشه‌ها برای آینده‌شان دارد و از او خواسته بود به عشقش بی‌اعتنایی نکند. فرهاد در پاسخ به دختر جوان، از ابراز لطفش تشکر کرد و برایش از زندگی نوشت و اینکه اشتباه می‌کند و. . .

به نسرین توصیه کرده بود که هیچ وقت به ستارگان زندگی‌اش نزدیک نشود و گفته بود که ستارگان و سوپراستارها از دور زیبا هستند. گفته بود هرچه به ستارگان زندگی‌تان نزدیک‌تر شوید بیشتر از آنها بدتان می‌آید. گفته بود نزدیک‌تر نشو، بگذار ستارگانت ستاره بمانند، بگذار بهترین تصویر از ستاره‌ات در ذهنت بماند. بگذار ستاره‌ای برایت باقی بماند.

فرهاد ستاره و سوپراستار نبود که اگر بود نه به نامه آزاده‌ای تازه به وطن برگشته پاسخ می‌داد و نه بی‌خبر به جشن آزادگی‌اش می‌رفت. ستاره نبود که اگر بود کشان‌کشان از خانه آب بر نمی‌داشت تا گل‌های پلاسیده و تشنه پیاده‌رو همسایه را سیراب کند. گل‌های خشک همسایه را سیراب می‌کرد اما خودش تشنه بود، نباید آب می‌خورد، می‌خندید و می‌گفت: «من در کربلا زندگی می‌کنم.» راستی آن روزها قدم برداشتن هم برایش سخت بود. آن روزها وقتی می‌توانست پیاده‌روی کند در دفترش ده‌ها بار می‌نوشت «خدایا شکر» و آنقدر می‌نوشت و می‌نوشت تا به این عبارت می‌رسید «عاجزم از شکر». راستی روزهایی که حتی نمی‌توانست پشت پیانو بنشیند، روزهایی که حسرت تکمیل «بانوی گیسو حنایی» بر دلش بود هم این چنین می‌نوشت. عاجزم از شکر.

فرهاد ستاره نبود، که اگر بود هیچ‌گاه در اوج شهرت در مطب ترک اعتیاد دکتر صلحی‌زاده مشغول کار نمی‌شد و این کار را به خواندن و همچون ستاره درخشیدنش ترجیح نمی‌داد. ستاره‌ای را سراغ دارید که از ری چارلز و کوهن بخواند، تفسیر قرآن کند، به انجیل بیش از یک مسیحی مسلط باشد، فلسفه بداند و تاریخ کشورش را از بر باشد و با این همه بیشتر گوش کند و کمتر لب بگشاید؟

انتقاد باب دیلن از کیفیت ضبط موسیقی روز

سایت گفت‌وگوی هارمونیک: جوناتون لیتم رمان‌نویس مصاحبه‌ای با باب دیلن اسطوره موسیقی آمریکا انجام داده است که بنا به گفته خودش گفت‌وگویی همه‌جانبه بوده است، اما شاید جالب‌ترین بخش گفت‌وگو، که اندکی قبل از انتشار آلبوم تازه او به نام Modern Times انجام گرفته است، شنیدن نظر دیلن درباره ضبط مدرن موسیقی باشد. او این

موسیقی و ضبط آن را «افتضاح» توصیف کرد و گفت: «واقعاً یک نفر را هم سراغ ندارم که طی بیست سال گذشته یک موسیقی با ضبط درست و حسابی تولید کرده باشد.»

او اعتقاد دارد که در این روش جدید ضبط موسیقی، «همه جا پر از سر و صدا است، هیچ [عنصر] تعریف شده و واضحی در آن وجود ندارد، نه آواز نه هیچ چیز دیگر، همه چیز بی‌حرکت و ساکن است. بدون شک حتی همین ترانه‌ها هم در استودیو و زمان ضبط به مراتب از کیفیتی بهتر برخوردار بوده‌اند. CDها کوچکند، حجم ندارند. به یاد دارم هنگامی که آن جوان مبتکر Napster را گیر انداختند، دست‌اندرکاران نگران شده بودند که موسیقی مجانی در اختیار همه قرار گرفته است، من فکر کردم خب چرا اینطور نباشد؟ این موسیقی اصولاً بی‌ارزش است. همه ما نوارهایی را که در دستگاه پخش صوتمان می‌شنیدیم دوست داشتیم، اما قبول کنید، آن دوران گذشته است. . . .»

Modern Times آخرین آلبوم باب دیلن در ۲۹ آگوست ۲۰۰۶ توسط Sony BMG روانه بازار خواهد شد. Modern Times که در ادامه آلبوم‌های «Time Out of Mind» در سال ۱۹۹۷ و «Love and Theft» در سال ۲۰۰۱ عرضه می‌شود، در واقع اختتامیه‌ای است بر تریلوژی دیلن. بسیاری از علاقه‌مندان و مشتاقان آثار دیلن - به عنوان یکی از بزرگترین و پرکارترین خوانندگان راک معاصر - در انتظار شنیدن ترانه‌های جدید این آلبوم لحظه‌شماری می‌کنند. در این میان همکاری شرکت کلمبیا رکوردز و اپل نیز امکان پیش‌خرید آلبوم جدید باب دیلن با عنوان «Modern Times» و رزرو بلیت برای کنسرت‌های تور آینده این هنرمند را در iTunes Music Store فراهم آورده است. به علاوه شرکت اپل از تاریخ ۲۹ آگوست، همزمان با انتشار آلبوم جدید دیلن، مجموعه ارزنده‌ای از آثار باب دیلن را متشکل از ۸۰۰ آهنگ با نام «The Collection» برای فروش و دانلود در اختیار کاربران iTunes قرار خواهد داد.

آلبوم Modern Times ماحصل تور در حال برگزاری دیلن است، در این تور افرادی چون Tony Garnier به عنوان بیسیست، George G Receli درامر، Stu Kimball و دنی فریمن به عنوان نوازندگان گیتار و همچنین Donnie Herron با دیلن همکاری می‌کنند.